

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 445/2011-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. J. H., vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 CoE 111/2011 z 25. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., odmieta pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom

konateľ a advokáta Mgr. J. H., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 CoE 111/2011 z 25. mája 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere uzavretej 17. februára 2003 poskytla fyzickej osobe úver v sume 398,33 €, ktorý spolu s ďalšími poplatkami bol dlžník povinný vrátiť v 12 dvojtýždňových splátkach. Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu priamo v zmluve dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníka, určený menovite v zmluve, je (bude) oprávnený v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Keďže dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, bola 6. mája 2003 notárom spísaná notárska zápisnica, ktorú podpísal v zmluve určený splnomocnený zástupca dlžníka. Dňa 3. júla 2003 bol podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného Okresným súdom Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) 21. júla 2003 začal nútený výkon rozhodnutia. Okresný súd uznesením č. k. 5 Er 614/2003-14 z 5. októbra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 Er 614/2003-14 z 5. októbra 2010 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 10 CoE 111/2011 z 25. mája 2011 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, „... boli porušené... základné práva a slobody vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd... v príčinnej súvislosti s vyššie uvedeným porušením práva na spravodlivý proces boli... porušené aj základné práva a slobody sťažovateľa vplývajúce z čl. 1 Dodatkového protokolu...“. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka s poukazom na viacero rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu interpretuje čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu

a v podstatnom uvádza, že „v nadväznosti na porušenie práva na spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania... aj práva sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok... tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania... tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok... v zmysle Protokolu 1 Dohovoru“.

Sťažovateľka na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jej práva „na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu...“ napadnutým uznesením krajského súdu, zruší napadnuté uznesenie, vec vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadostučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd štandardne poukazuje na svoje ústavné postavenie vymedzené v čl. 124 ústavy, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ale súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol

náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Ústavný súd v danom prípade považoval za potrebné zaujať stanovisko k zásadnému právnemu problému nastolenému v sťažnosti sťažovateľky, ktorý spočíva v tom, či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú a zastavená, má (obdobne ako prvostupňový súd) právomoc skúmať v tomto štádiu konania prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu (v okolnosti namietaného prípadu notársku zápisnicu).

Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), upravuje Exekučný poriadok podrobne, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne ustanovený. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex officio skúmať, či sú splnené všetky

predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať.

Krajský súd uznesením sp. zn. 10 CoE 111/2011 z 25. mája 2011 potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 5 Er 614/2003-14 z 5. októbra 2010, ktorým tento vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju, ako vecne správne v súlade s § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, na základe skutočnosti, že notárska zápisnica, ktorou sa oprávnený domáhal nároku voči povinnému, nebola spôsobilým exekučným titulom.

V uznesení krajského súdu sp. zn. 10 CoE 111/2011 z 25. mája 2011 sa okrem iného uvádza:

«... z § 58 ods. 1 Exekučného poriadku vyplýva povinnosť exekučného súdu v ktoromkoľvek štádiu exekúcie z úradnej povinnosti zisťovať, či (nie) sú dané dôvody jej zastavenia podľa § 57 ods. 1, 2 Exekučného poriadku. Taktiež skutočnosť, že plnomocenstvo Mgr. K. posudzoval aj notár pri spísaní exekučného titulu, nijako nelimituje exekučný súd v rozsahu jeho prieskumu. Okresný súd neprekročil svoju právomoc, keď posudzoval súvislosti udelenia plnomocenstva povinným pre Mgr. K. Jedným zo základných predpokladov materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice ako exekučného titulu je súhlas povinného s obsahom tejto zápisnice a s jej vykonateľnosťou. Ak uvedené vykonáva osoba odlišná od povinného, je nutné dôsledne sa zaoberať existenciou riadneho plnomocenstva zo strany povinného pre túto osobu. Samotný odvolateľ pritom súhlasí s oprávnením exekučného súdu skúmať formálnu a materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu. Krajský súd považoval za vecne správny záver okresného súdu o neakceptovateľnej kolízii záujmov Mgr. K. pri zastupovaní povinného v procese spísania notárskej zápisnice/exekučného titulu. V súdnej veci je nepochybné, že pri spísaní zápisnice, resp. v štádiu bezprostredne pred prikročením k tomuto úkonu, Mgr. K. bol v kontakte výlučne s oprávneným, ktorý uhradil menovanému aj trovy právneho zastúpenia za daný úkon. Stav, kedy zástupca koná v mene povinného, ale pri úkone komunikuje výhradne s oprávneným, pričom tento mu uhradí i súvisiace výdavky, nie je prípustné posúdiť inak, ako kolíziu na strane zástupcu, ktorá vo svojom dôsledku vylučuje platnosť takéhoto právneho úkonu. Na uvedenom závere nič nemení fakt, že na dotknutom spôsobe „zastupovania“ sa dohodli –

v rámci všeobecných podmienok poskytnutia úveru (bod 06) veriteľ (oprávnený) a dlžník (povinný). Týmto dojednáním sa jednak obchádzajú kogentné ustanovenia týkajúce sa zákazu zastupovania dvoch strán, ktorých záujmy navzájom kolidujú (§ 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 18 ods. 1 a § 21 písm. a/ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii) a jednak sa dlžník v podstate so súdom I. stupňa, nepovažuje notársku zápisnicu zo 6. 5. 2003 za exekučný titul súladný so zákonom, keďže v mene povinného koná niekto, kto takéto oprávnenie (vzhľadom na rozoberanú kolíziu) nemal. Predmetný fakt predstavuje skutočnosť/dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Taktiež z daného dôvodu správne okresný súd uzavrel, že v aktuálnom štádiu bolo neúčelné pripustiť zmenu v osobe súdneho exekútora. Predmetný záver čini neopodstatneným aj ďalší odvolací dôvod oprávneného. Pokiaľ je plnomocenstvo neplatným úkonom, nemá žiaden vplyv na prejednávaný prípad, že povinný toto plnomocenstvo nikdy nevypovedal. Inými slovami, nemožno vypovedať niečo, čo je neplatné, teda nespôsobuje predpokladané právne účinky.»

Pokiaľ ide o vykonateľnosť notárskej zápisnice ako exekučného titulu, ústavný súd poukazuje na svoj skorší nález sp. zn. I. ÚS 5/00, v ktorom konštatoval, že „rozdiel medzi uznaním dlhu, resp. záväzku podľa hmotného práva a medzi notárskou zápisnicou obsahujúcou právny záväzok podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku, teda podľa procesného práva, je v dvoch náležitostiach. Predovšetkým nemôže ísť o jednoduchý písomný právny úkon, ale o písomný právny úkon v kvalifikovanej forme, teda vo forme notárskej zápisnice. Okrem toho musí notárska zápisnica obsahovať výslovný súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou právneho záväzku.“. Ústavný súd taktiež uviedol, že vykonateľnosť notárskej zápisnice „sa skúma rovnako ako pri vykonateľných rozhodnutiach podľa príslušných predpisov procesného práva, t. j. skúma sa formálna a materiálna stránka vykonateľnosti“.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 1997 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky

nesplňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu nezasahuje neprípustným spôsobom do práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Exekučného poriadku a Občianskeho zákonníka podstatne pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné.

V súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (m. m. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07,

I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

II.2 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že ním došlo k neprípustnému zásahu do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu neexistuje taká príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosť pri predbežnom prerokovaní aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2011